SZW

Nota Toezichtkader Rijk-SER 2009

Veranderde toezichtrelatie rijk-SER
Door een andere visie op toezicht door het rijk als neergelegd in Kaderstellende Visie op Toezicht II uit 2005 en het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO uit 2006 en de daaruit volgende wetswijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie verandert de toezichtrelatie rijk-SER. Deze nota geeft weer wat dit ons inziens betekent voor die relatie.

Kaderstellende Visie op Toezicht

- In oktober 2005 heeft het toenmalige kabinet de Kaderstellende Visie op Toezicht II (hierna KvoT) gepresenteerd. Het belangrijkste thema hierin is de verschuiving van verantwoordelijkheden van de overheden richting de samenleving (bijvoorbeeld in termen van transparante horizontale verantwoording door toezichtobjecten).). De KvoT noemt drie soorten toezicht:
    - Nalevingstoezicht.
    - Uitvoeringstoezicht.
    - Interbestuurlijk toezicht.
- Het toezicht op het PBO-stelsel omvat drie toezichtrelaties:
    - Het toezicht van de SER op de bedrijfslichamen.
    - Het toezicht van de drie betrokken ministers (van SZW, van EZ en van LNV) op de bedrijfslichamen
    - Het toezicht van de drie betrokken ministers op de SER.
- Deze toezichtrelaties vertonen de meeste kenmerken van interbestuurlijk toezicht, maar moeten toch gezien worden als unieke, eigensoortige toezichtrelaties, die gebaseerd zijn op de Wet op de bedrijfsorganisatie (hierna: Wbo). De principes van goed toezicht die de KVoT onderscheidt, zijn echter zonder meer op deze typische PBO-toezichtrelaties toepasbaar. Met name gaat het om:
    - Selectief
    - Slagvaardig
    - Samenwerkend
    - Onafhankelijk
    - Transparant
    - Professioneel
    - Proportionaliteit

Kabinetsstandpunt Toekomst PBO

- Al bij het debat over het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO in 2007 heeft de minister van SZW aangekondigd dat het toezicht op de PBO in deze visie van het rijk op toezicht dient te worden geplaatst. Dat betekent toezicht op afstand en het voorkomen van stapeling van toezicht.
- Aan de andere kant heeft het toezicht ook tot doel de ministeriële verantwoordelijkheid t.a.v. de uitvoering van publieke taken door externe organisaties (in dit geval de SER) te waarborgen.
- De departementen willen bovenstaande concreet vormgeven door:
    - Afspraken te maken met de SER over met name de transparantie van het toezicht dat de SER uitoefent met name gericht op het waarborgen van de ministeriële verantwoordelijkheid. Dit sluit aan bij de principes: selectief, samenwerkend en transparant (Hieronder wordt daar nader op ingegaan).

- Door het invoeren van een onafhankelijke visitatiecommissie die eens in de twee jaar t.b.v. de ministers verslag doet van het toezicht door de SER op de schappen. Dit sluit aan bij de principes: slagvaardig, onafhankelijk en professioneel.

- Vanzelfsprekend zal het toezicht van de IWI op het toezicht van de SER wordt beëindigd.

Gevolgen van de wetswijziging Wbo (2009).

- Bij de herziening van de Wbo zijn twee nieuwe toezichttaken voor de SER opgenomen:
  - Toezicht op de uitvoering van het goed bestuur door de bedrijfslichamen als bedoeld in artikel 92a, eerste lid van de herziene wet.
  - Toezicht op de uitvoering van de in artikel 69, eerste lid van de herziene wet opgenomen draagvlakonderzoeken die de bedrijfslichamen elke vier jaar moeten uitvoeren onder de ondernemers die onder de werkingsfeer van het bedrijfslichaam vallen.
- Ter verbetering van de effectiviteit en professionalisering van het toezicht van de SER is in de Wbo een bepaling opgenomen dat er jaarlijks voor 1 oktober een toezichtplan moet worden vastgesteld waarmee inzicht wordt gegeven in de nadere invulling van uitoefening van het toezicht op de bedrijfslichamen. Dit toezichtplan behoeft de instemming van de minister van SZW. Verder bepaalt de herziene wet dat er een apart verslag moet komen over de bevindingen bij de uitoefening van het toezicht door de Raad. Met beide nieuwe jaarlijkse rapporten wordt tevens de transparantie en verantwoording van het toezicht en daarmee van het hele PBO-stelsel vergroot.

Gevolgen van het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO

Het kabinetsstandpunt kondigde niet alleen een herziening van de Wbo aan maar er werd tevens aangegeven dat ook op andere wijze de modernisering en democratisering van het PBO-stelsel zal worden gestimuleerd. Op het terrein van het toezicht zal worden gewerkt aan een nieuwe start met heldere spelregels en veel transparantie.

- In het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO is o.a. aangegeven dat het toezicht door de SER moet worden aangescherpt waarbij verwezen wordt naar hedendaagse opvattingen over toezicht zoals deze bijvoorbeeld in de Code Tabaksblat zijn verwoord. Daarnaast wordt gewezen op het uitbreiden van het toezicht op het jaarverslag van de schappen en op de toelichting bij verordeningen en besluiten en te bezien in hoeverre het toezicht gericht kan worden op doeltreffendheid en doelmatigheid.
- In het Kabinetsstandpunt werd verder wat betreft de inhoud van het toezicht aangekondigd dat er met ingang van 2009 een regelmatig overleg met de SER zal worden ingesteld over de uitvoering van het toezicht, de praktische vertaling van de nieuwe toezichttaken, de veranderende toezichtrelatie departementen/SER en het vormgeven van toezicht meer gericht op doeltreffendheid en doelmatigheid.

Wat willen we bereiken met de herziening van het toezicht?

Inleiding

In lijn met de verbetering en professionalisering van de handhaving van hun ordeningswetgeving hebben de betrokken departementen hun toezichtbeleidsproces in PBO-verband transparant, cyclisch en integraal ingericht. Het betreft hier nalevingstoezicht. Transparant betekent helderheid m.b.t. de te bereiken doelen, cyclisch betekent dat periodiek wordt geëvalueerd of die doelen bereikt zijn, dan wel of het beleid moet worden bijgesteld de wet moet worden aangepast of het ambitieniveau moet worden verlaagd,en integraal betekent dat alle beleidsvelden in dit proces worden betrokken en onderling worden verbonden. Het onderstaande is hierop gebaseerd. De opzet is dan ook in eerste plaats aan te geven wat het

doel van toezicht is; vervolgens wordt aangegeven hoe dit aan te vatten (Inzet en concrete uitgangspunten). De strategie om het doel te bereiken dient in het Toezichtplan te staan. Het Toezichtverslag vormt het sluitstuk van het cyclisch toezicht. De departementen willen in overleg met de SER uitvoering geven aan het toezicht bv. door toezichtthema's in het toezichtplan van de SER op te nemen.
Deze nota gaat zowel over de toezichtrelatie rijk-SER als over de toezichtvisie van de departementen op de toezichttaken van de SER. Dit laatste dient gezien te worden in het licht van de eindverantwoordelijkheid die de ministers hebben voor een goede uitvoering van de wet en dus ook voor een goede uitvoering van de door de wet in diverse bepalingen opgelegde taken aan de SER (bv. goedkeuring van verordeningen, adviestaak t.a.v. instellen van schappen).

De toezichttaak van de SER
De Wbo heeft een aantal toezichttaken opgedragen aan de SER als onafhankelijk orgaan. Uitgangspunten voor de uitvoering van het toezicht zijn de wet, het algemeen belang en het sectorbelang; dit zijn de belangrijkste toetsingsgronden voor het toezicht. De eindverantwoordelijkheid voor het PBO-stelsel ligt bij de betrokken ministers.
Deze onafhankelijkheid van de SER is recentelijk verder benadrukt doordat de SER het toezicht dat hij uitoefent heeft opgedragen aan de Toezichtkamer waarin uitsluitend Kroonleden zitting hebben. De onafhankelijke positie van de SER op het terrein van toezicht op diverse onderdelen van het PBO-stelsel tekent ook de in deze nota opgenomen visie op de toezichtrelatie rijk-SER en op de visie van de ministers op de uitvoering van het toezicht in zijn geheel.

Doel Toezicht
In het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO heeft het kabinet aangegeven dat het beleidsdoel voor de komende jaren is: het bevorderen van een meer democratische PBO. Het toezicht dient zich mede op dit doel te richten. Dit geldt voor alle drie in de paragraaf "*Kaderstellende Visie op Toezicht*" genoemde toezichtrelaties.

Inzet Toezicht
De inzet voor het Rijk vindt zijn uitgangspunten in KVoT, het Kabinetsstandpunt en in de gewijzigde Wbo. Bovendien wordt rekening gehouden met de inzet zoals de SER heeft vastgelegd in het SER-advies 'De Toekomst van de PBO' (maart 2006) en met de notitie van de Bestuurskamer 'Herijking van het SER-toezichtsbeleid' (2008). De SER is het toezichtorgaan en heeft het toezicht op de schappen opgedragen aan de Toezichtkamer, waarin alleen Kroonleden zitting hebben.
De ministeries achten de basis voor toezicht gelegen in het vertrouwen dat zij stellen in het toezicht zoals dat door de SER op basis van de wet wordt uitgevoerd.
Deze notitie dient in dit licht gelezen te worden.

- Gelet op de principes van goed toezicht uit de KVoT zijn de volgende aandachtspunten voor het toezicht de komende jaren te formuleren:
    - Transparantie in de uitvoering en verantwoording van het door de SER uit te voeren toezicht.
    - Verantwoording is doelmatig, informatief en begrijpelijk ook voor derden.
    - Zoals al in de notitie van de SER Herijking van het SER-toezichtbeleid is aangegeven zullen er een aantal wijzigingen in het toezichtbeleid komen (bv. het opstellen van risicoprofielen). Daar waar mogelijk dient er bij het toezicht aandacht te worden geschonken aan de doelmatigheid en doeltreffendheid.

- Het toezichtbeleid moet gezien worden als sleutel tot het verkrijgen van inzicht in het functioneren van bedrijfslichamen binnen de grenzen van de wet en het algemeen belang. Dit inzicht geldt, gezien het kabinetsstandpunt over de toekomst van het PBO-stelsel, in het bijzonder de verantwoording door schappen en het draagvlak van schappen. In dit verband is van belang dat de positie van de individuele ondernemer met het wetsvoorstel en de Code goed bestuur aanmerkelijk verbeterd is in die zin dat er meer mogelijkheden komen om invloed uit te oefenen op het schap. De keten in het toezicht (intern toezicht schappen, horizontale verantwoording, toezicht SER, toezicht ministeries, ministeriële verantwoordelijkheid) dient daar rekening mee te houden, in die zin dat het externe toezicht terughoudend kan zijn naar mate de eerste schakels in de keten beter zijn georganiseerd. Hiermee wordt stapeling van toezicht voorkomen.

Meer concrete uitgangspunten m.b.t. de uitvoering van het toezicht
De SER heeft in zijn notitie over het nieuwe toezichtbeleid belangrijke aanzetten gegeven om het bovenstaande tot leidraad van zijn toezicht te maken, zoals de instelling van de Toezichtkamer en de formulering van een risico georiënteerd toezichtbeleid. Dit beleid is gebaseerd op de principes van goed toezicht van de KvoT en het door de Bestuurlijke Werkgroep Alders in 2005 opgesteld beoordelingskader inzake toezichtarrangementen met interbestuurlijke karakteristieken.
De drie departementen hebben als taak om binnen het wettelijk kader duidelijke ijkpunten voor toezicht te geven, met name als het gaat om de nieuwe terreinen (code en draagvlak) van toezicht. Deze notitie heeft tot doel deze ijkpunten te markeren. Het spreekt van zelf dat hier ook enige dynamiek vereist is. Zo zal het regelmatige overleg met de SER bv. over het Toezichtplan deze ijkpunten verder moeten bijslijpen en zullen de AMvB's over code en draagvlak juridische kaders voor het toezicht bevatten.

- Bij het verder vormgeven van het nieuwe toezichtbeleid willen de ministeries in overleg met de SER de volgende punten extra aandacht geven:
    - De transparantie van het proces van toezicht op de verordeningen (inclusief goedkeuring), de code etc. Bijvoorbeeld verordeningen e.d. dienen kritisch te worden bezien; eventuele correcties dienen te worden vastgelegd indien dat de transparantie bevordert en preventie kan vergroten.
    - De werking van het Toezichtverslag (zowel corrigerend als preventief). Zo kan de werking van het verslag versterkt worden door de schappen bij naam te noemen en het oordeel over de schappen niet alleen meer uit te drukken in percentages.
    - Bezien moet worden in hoeverre de voorschriften van de SER voor de begroting/jaarrekening van de schappen i.v.m. de gewijzigde wet nadere aanpassing behoeven.
    - De jaarverslagen van de schappen zijn een belangrijk instrument om de bedrijfsgenoten te informeren. In overweging kan worden genomen om een – zij het niet verplicht – model jaarverslag voor de schappen te ontwikkelen met name i.v.m. de invoering van de Code goed bestuur in 2007.
- De representativiteitstoets en het nieuwe draagvlakonderzoek zijn belangrijke en in het oog springende onderwerpen in de uitvoering van de wet. In het toezicht en de advisering is zorgvuldigheid, alertheid en exactheid van groot belang. De Toezichtkamer dient in te staan voor de kwaliteit van het onderzoek bij de representativiteitstoets en straks natuurlijk ook voor het draagvlakonderzoek. Dit is des te belangrijker omdat de advisering door de Bestuurskamer daarop wordt gebaseerd. En daarop baseert het kabinet zich weer.

- Het toezicht op goed bestuur is eveneens een in het oog springend nieuw onderdeel van de uitvoering van de gewijzigde wet. Het toezicht zal zich vooral moeten richten op hoe de schappen in de praktijk omgaan met de principes van goed bestuur zoals aangewezen bij de amvb. De wettelijke plicht is voor de schappen ook nieuw. De Werkgroep Implementatie Code (WIC) heeft goed werk verricht. De adviezen van deze werkgroep hebben aanzienlijk bijgedragen aan de implementatie van de Code door de schappen. Het gaat er nu echter om hoe de schappen in de praktijk de principes van goed bestuur toepassen. De uitwerkingen in de Code, hoewel zij, anders dan de principes van goed bestuur, niet bij AMvB zijn aangewezen en derhalve geen in de wet verankerde status hebben, vormen hiervoor een handvat. Het is zaak dat niet alleen achteraf in het toezicht hieraan aandacht wordt besteed (repressief) maar dat ook tijdens het dagelijks toepassen van de Code de schappen het zo goed mogelijk doen (preventief). De drie departementen zullen met de SER overleggen hoe dit in het toezichtbeleid vorm kan worden gegeven. Indien blijkt dat de instrumenten om toezicht te houden hier niet toereikend zijn om een goede uitvoering van de code te bevorderen kan in dit overleg gesproken worden over eventuele andere instrumenten w.o. ook mogelijke aanpassing van het wettelijk instrumentarium.

Toezichtplan en toezichtverslag

- Toezichtplan en toezichtverslag is de wettelijke verantwoordelijkheid van de SER.
- De SER is verantwoordelijk voor het opstellen van het eigen Toezichtplan. Er zal voorafgaand overleg zijn met de departementen over het Toezichtplan. Conform de gewijzigde wet dient het Toezichtplan de instemming te hebben van de betrokken ministers.
- De schappen dienen kennis te nemen van het Toezichtplan, zodat het plan ook daadwerkelijk een preventieve werking heeft.
- Het is van belang dat in de voorbereiding voor het Toezichtplan en Toezichtverslag de SER en de drie departementen overleg voeren. Zeker in de eerste jaren na invoering van het wetsvoorstel en de groei van de nieuwe toezichtrelatie tussen rijk en SER. Voor de departementen vormen het Toezichtplan en het Toezichtverslag een belangrijke bron om de ministeriële verantwoordelijkheid waar te maken.
- Met de herziening van de Wbo zal de SER jaarlijks onder zijn verantwoordelijkheid een Toezichtplan en een Toezichtverslag opstellen. Wat betreft de opzet en inhoud van het Toezichtplan en het Toezichtverslag willen de drie departementen de volgende suggesties hiervoor doen:
    - De SER heeft in zijn advies van 2006 reeds aangegeven hoe het Toezichtplan zal worden aangepakt. Zo zullen in het Toezichtplan alleen de speerpunten of bijzondere punten van toezicht staan. Deze punten kunnen mede worden bepaald op basis van een risico-analyse. Het spreekt vanzelf dat, evenals dat nu al gebeurt bij nalevingstoezicht, er tal van standaard toezichtsonderwerpen zijn waarover elk jaar gerapporteerd wordt. Standaard-onderwerpen zijn bijvoorbeeld de Code goed bestuur, administratieve lasten etc. Het Toezichtverslag zal dus een mix van beide te zien geven.
    - De departementen stellen zich voor dat mogelijke speerpunten voor het toezichtplan zijn:
        - Financiële relaties met derden.
        - Intern toezicht bij de schappen en verantwoordingscyclus.
        - Betrekken van ondernemers bij de besluitvorming.

Het tot stand komen van speerpunten is echter in de eerste plaats een zaak van de SER.

- Wat het Toezichtverslag betreft, bepalen de bronnen van de SER, zoals begrotingen, jaarverslagen, verordeningen van de schappen de inhoud ervan. Bovendien zal de SER aan de hand van risicoprofielen onderzoeken uitvoeren. De uitkomsten van deze onderzoeken zullen eveneens in het toezichtverslag aan bod dienen te komen.
- In het Toezichtverslag wordt uitdrukkelijk aangegeven of een of meer schappen zijn gecorrigeerd en met name welke sancties daarbij zijn toegepast. Natuurlijk op basis van 'hoor en wederhoor'.
- Het Toezichtplan en Toezichtverslag zijn openbaar.

Vaststelling representativiteit organisaties/schappen
Zoals reeds eerder aangegeven is de vaststelling van de representativiteit (samen met het draagvlakonderzoek) een belangrijke en in het oog springende taak van de SER. De departementen onderstrepen het belang van de volgende aspecten:

- Voor een correcte vaststelling van de representativiteit moet er beschikt kunnen worden over goede gegevens. Het blijkt in de praktijk soms lastig correcte gegevens uit administraties van bij het schap betrokken organisaties te halen. Het vaststellen van de gegevens dient op basis van een correct gevoerde administratie plaats te vinden én door een onafhankelijke derde partij gevalideerd te worden. Betrokken organisaties moeten zich hierop beter voorbereiden. Dit kan bereikt worden door deze organisaties op tijd mee te delen waaraan ze moeten voldoen. Dit betekent dat sommige organisaties een kwalitatief betere gegevensadministratie moeten gaan voeren en die daarnaast ook gericht is op het aanleveren van specifieke gegevens t.b.v. de representativiteitstoets.
- Bij de beoordeling van de representativiteit dienen de gekozen toetsingscriteria te worden voorzien van een heldere en duidelijke onderbouwing en motivering.
- Aannames die in het onderzoek worden gedaan dienen zorgvuldig te worden onderbouwd en gevalideerd.
- Alle gebruikte cijfers dienen ook voor derden toegankelijk en verifieerbaar te zijn voor zover deze niet vertrouwelijk zijn.

Instellen nieuwe schappen en wijzigingen werkingssfeer bestaande schappen.
Zoals eerder aangegeven betreft deze nota niet alleen het toezicht dat de SER uitoefent op de bedrijfslichamen maar ook de toezichtrelatie van het rijk met de SER. In dat kader dient het volgende gezien te worden.
In het Kabinetsstandpunt Toekomst PBO en later ook bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is aangegeven dat ook bij de advisering van de SER over de instelling of wijziging van bedrijfslichamen de doelstelling van verdere democratisering van het PBO-stelsel uitgangspunt dient te zijn.
De advisering over de instelling of wijziging van bedrijfslichamen door de Bestuurskamer van de SER wordt gebaseerd op gedegen onderzoek. Hierbij zijn vele partijen betrokken. Ook hier gaat het om een in het oog lopend proces met grote gevolgen (ondernemers gaan al dan niet onder een schap vallen). Om deze reden zijn de uitkomsten hiervan vaak aanleiding voor de nodige publiciteit en aandacht.
Rekening houdend met het feit dat het uiteindelijk om een besluit van de overheid gaat (AMvB) en de ministeriële verantwoordelijkheid hier dus op de voorgrond staat, hebben de departementen de volgende uitgangspunten geformuleerd voor beoordeling van de adviezen in

deze. Het betreffen met name punten voor het proces dat leid tot advisering (onderzoek, procesgang):

- Het instellen van een schap of het wijzigen van de werkingssfeer zal meer nog dan nu het geval is een proces dienen te zijn van alle bij het schap betrokkenen. Ook organisaties die (nog) niet als dragende organisatie aan het schap zijn gecommitteerd als ook (on)georganiseerde individuele ondernemers moeten erbij betrokken worden. Het proces moet transparanter worden, o.a. door publicatie ervan in vakbladen. Voorkom kritiek wegens gebrek aan transparantie. Bij de advisering over (wijziging van) instellingsbesluiten zal ook de SER hiermee rekening dienen te houden. Dit kan ook een plek krijgen in de voorlichting over het stelsel.
- In de voorlichting van de SER aan de schappen en mogelijke aanvragers die zich tot de SER wenden moet aan het volgende aandacht worden gegeven. Uit de aanvraag voor wijziging van de werkingssfeer of instelling van een nieuw schap moet blijken dat het (aanstaande) schap kan rekenen op draagvlak en dat betrokken ondernemers(organisaties) inspraak hebben gehad. Anders wordt de aanvraag niet in behandeling genomen.
- De SER dient bovenstaande aan te vullen door bijvoorbeeld in brancheperiodieken bekend te maken wat er overwogen wordt wanneer en hoe belanghebbende partijen gelegenheid krijgen om in te spreken.
- Uit het advies van de SER moet blijken dat bovengenoemde procedure correct is gevoerd.

Het informele en beleidsmatige overleg tussen de departementen en de SER na de invoering van de nieuwe toezichtrelatie rijk/SER

De veranderde toezichtrelatie brengt met zich mee aan de ene kant een grotere afstand als het gaat om het (formele) toezicht, aan de andere kant is het in het belang zowel van de SER als van de departementen om de meer informele relatie te continueren en een meer regulier karakter te geven. Zeker in de eerste jaren na de wetswijziging en de start van een aantal nieuwe toezichtsonderwerpen (code en draagvlak), het Toezichtplan en Toezichtverslag nieuwe stijl en de nieuwe visitatiecommissie is een regelmatig treffen van belang.
Een aantal onderwerpen zou daar specifiek nog aan de orde kunnen komen:

- De SER heeft al aangegeven dat bestaande verordeningen en richtlijnen in het licht van de herziene Wbo opnieuw bekeken zullen worden en dat daarbij de departementen zullen worden betrokken.
- Het interne toezicht bij de schappen behoeft nadere aandacht. Graag willen de departementen bijdragen aan acties van de SER om processen in gang te zetten, die leiden tot daadwerkelijke verbetering van het interne toezicht bij de schappen.

Wat betreft het reguliere overleg tussen de departementen en de SER wordt het volgende voorgesteld:

- Tweemaal per jaar formeel overleg op directeursniveau met de SER: eenmaal over het toezichtplan (najaar) en eenmaal over het Toezichtverslag (voorjaar). Afronding van het proces van afstemming en wordt natuurlijk voorbereid in samenwerking met de SER.
- Viermaal per jaar is conform de MvT op het wetsvoorstel de bedoeling dat er beleidsmatig overleg is tussen de drie departementen. Toezicht wordt een vast onderdeel van de agenda. De SER kan daarbij betrokken worden.
- Het is ook de bedoeling dat er in ieder geval eenmaal per jaar een overleg is over de stand van zaken van de PBO tussen departementen en de SER en schappen. Hier kunnen de SER en schappen ook onderwerpen aan de orde stellen o.a. met betrekking tot toezicht.

Andere departementen kunnen hierbij betrokken worden bijvoorbeeld Justitie over tuchtrecht.

Het is uitdrukkelijk de bedoeling een zo efficiënt mogelijke opzet van bovenstaande overleggen te bewerkstelligen. Departementen en SER stemmen onderling af hoe bovenstaande met dat uitgangspunt voor ogen in te richten.

Visitatiecommissie

In de MvT bij de gewijzigde Wbo is aangegeven dat het algemene rijksbeleid inzake het toezicht ervan uit gaat dat er geen toezichtorgaan van het Rijk moet zijn, indien er binnen een sector een eigen toezichtorgaan is. Conform dit beleid is besloten het huidige toezicht door de departementen op de SER te verminderen. Er zal een systeem worden ingevoerd met een tweejaarlijkse visitatiecommissie in plaats van het huidige jaarlijkse toezicht.
Hoewel de departementen nog niet definitief over de inhoud en werkwijze van de visitatiecommissie hebben besloten, wordt vooralsnog gedacht aan het volgende:

Inhoud

- De visitatiecommissie krijgt de opdracht tot onderzoek van de betrokken ministers. Een onderzoek kan zowel het volledige toezicht als een onderdeel van het toezicht van de SER betreffen. Het kan gaan om met name de doelmatigheid en doeltreffendheid van het toezicht van de SER op de schappen als één specifiek element van het toezicht betrffen of een combinatie daarvan. Dit hangt af van de concluisies die bijvoorbeeld uit het toezichtsverslag van de SER zelf worden getrokken.
- In de onderzoeken kan de visitatiecommissie ingaan op de volgende elementen al naar gelang de opdracht luidt:
    - Beoordelen of de SER zijn toezichtstaak goed kan uitoefenen op basis van de wet, de bestaande richtlijnen en verordeningen van de SER.
    - Beoordelen of de wettelijke en overige bepalingen m.b.t. het toezicht door de SER bijdragen aan de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de PBO
    - Beoordelen of de door de SER als resultaat van de uitoefening van zijn toezichttaak over de schappen verstrekte informatie (toezichtverslag, rapportages over representativiteit, werkingssfeer, draagvlak etc.) voor het Rijk, TK en buitenstaanders toereikend is om zich een oordeel over het functioneren van de schappen en het stelsel te kunnen vormen. Het gaat hier dus om de inzichtelijkheid van de verantwoording door de SER.
    - Een diepgaand oordeel over één of twee specifieke elementen van het SER-toezicht die natuurlijk van tevoren bekend zijn gemaakt aan de SER en schappen.
- De visitatiecommissie kan in haar verslag een oordeel over het toezichtverslag en -plan van de twee voorgaande jaren meenemen; dit kan een vast onderdeel van de opdracht zijn.

Werkwijze

- De visitatie is om het jaar.
- De samenstelling van de visitatiecommissie kan wisselen al naar gelang de speerpunten die door de ministers aan de commissie voor onderzoek worden voorgedragen, echter zonder afbreuk te doen aan de continuïteit van het toezicht door de visitatiecommissie. Gedacht wordt dan ook om een of twee leden voor langere tijd te benoemen. De minister nodigt drie onafhankelijke experts van buiten uit om zitting te nemen in de visitatiecommissie. Het secretariaat van de commissie berust bij SZW.
- De visitatiecommissie krijgt haar opdracht van de drie betrokken ministers. Alvorens de opdracht aan de bewindslieden wordt voorgelegd zal er overleg plaatsvinden met de SER.

- De departementen stellen inzake de visitatiecommissie een uitgangspuntennotitie op. De visitatiecommissie krijgt de nodige vrijheid in haar benadering en hoeft zich nadrukkelijk niet te beperken tot documentenonderzoek.
- De commissie brengt rapport uit aan de ministers. De SER krijgt gelegenheid te reageren op een concept en het eventuele commentaar zal als bijlage worden opgenomen. De minister van SZW leidt het rapport met eigen bevindingen via het kabinet door naar de TK.
- Met de SER zal overlegd worden over de taak en werkwijze van de visitatiecommissie. Daarbij zal ook aan de orde komen wanneer de visitatiecommissie voor het eerst aan het werk gaat. Hierbij speelt een rol dat het eerste Toezichtplan betrekking heeft op 2010 en het eerste Toezichtverslag eerst in april 2011 beschikbaar is.

*